

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno, za ino-
mestvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom,
Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj
Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljub-
ljana, Karla Marksa trg št. 2, Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgo-
voren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

ENOTNOST

DELAJSKO - KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Kapitalistični režim pripravljaja še hušje
udarce in delavno ljudstvo se mora odločiti,
ali še naprej tiho prenašati vse, kar se pri-
pravlja, ali pa stopiti v obrambo in skleniti:
Stoj, do tu in ne dalje.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

Poostrena politična in socialna reakcija!

Politična in socialna reakcija je dan za dnevom
hušja. Čim bolj se zaostrojuje politična in gos-
podarska nasprotstva med kapitalističnimi državami
samimi in med kapitalističnim svetom in Sovjet-
skemu Rusijo, čim bolj narasča na vseh koncih in
krajih vojna nevarnost, tem hušji postaja pritisk
in zaslužnjevanje delovnega ljudstva in to ne samo
pri nas v SHS, temveč v internacionalnem merilu.
Na Kitajskem se vršijo zopet bolj med impe-
rialisti samimi, v Egiptu, v Indiji, v Romuniji,
v Macedoniji. Štrajki po vsem svetu, policija in
žandarji vedno čezče nastopajo z orožjem proti
delavcem. Na žandarjskih bajonetih je zgrajena po-
vojna konsolidacija kapitalizma, ki udarja po pro-
letariatu, po delovnem ljudstvu sploh.
Zadnji meseci so nam tudi v Sloveniji prinesli
poostreno politično reakcijo. Dr. Korošec, oziroma
SLS z vsemi silami udarja in pritiska. Zaplenjena
knjižna »Sibirski punt«, prepoved »Križe«, ki jo
sedaj gledamo le okrnjeno na deskah in obsežna
prepoved prvomajskih proslav, ki se je razteglala
celo na zastave in znake. V Mariboru izpuščenih
10 sodrugov je policija na zahtevo iz Belgrade po-
slala v belgradsko »Glavnjačo«. Z žandarjsko silo
so bili razgnani delavski shodi v Zagrebu in Bel-
gradu in izvršene številne aretacije delavskih
funkcionarjev. In tako bi lahko naštevali še dolgo
vrsto slučajev poostrene reakcije v zadnjih mes-
ecih.

Ta poostrena politična reakcija je posledica
vedno večje vojne nevarnosti in ofenzive kapitala
na delavske pridobitve. Kapitalistični režim hoče
s tem pritiskom ustrotovati delovno ljudstvo, da
bi bilo nesposobno postaviti se v obrambo pred
udarci in nevarnostmi, ki ga zadevajo.

Gosarjev pravilnik o volitvi zaupnikov je
protidelavski, uvajanje davčnih knjižic je udarec,
odpuščanje zaupnikov v obratih (Maribor), usta-
vitev obratovanja živilskih skladišč, naval na stro-
kovne organizacije na Hrvaškem in v Srbiji, sami
udarci povod. Starostno zavarovanje rudarjev in
plavžarjev je samo še na papirju, 40 let nihče ne
more vzdržati na delu pod zemljo in v toplicah.
In kar brez delavstva in proti delavskim delegatom
sklepa kapitalisti take usodne sklepe in če jim le
zmenjaka moči, jo dobijo v Belgradu pri Koroščevi
vladi. V boju med hišnimi posestniki in najemniki
je vlada pomagala posestnikom in uvedla 8 do 13-
kratno povišanje stanarine, v času ko delavske
mezdje padajo. Iz delavskih žuljev zbrani milijon-
ski fond za brezposelne daje vlada kapitalistom
za zgradbe. In končno je sedanja vlada ugodila
veliki zahtevi kapitalističnih profiterjev in pogazila
šurni delavnik ter uvedla 9, 10, in celo 12urni
delavni čas in odpravila nedeljski počitek. Le tam,
kjer je tehnično nemogoče uvesti daljši delavnik
kot šurni, pri rudarjih in v težki industriji, kjer je
fizično nemogoče dalj vzdržati kot 8 ur in kjer je
po drugih državah vpeljan že 7urni delavni čas,
je še ohranjen šurnik. In ni še konec. Kapitalistični
režim pripravljaja še hušje udarce in delavno ljud-
stvo se mora odločiti, ali še naprej tiho prenašati
vse, kar se pripravljaja, ali pa stopiti v obrambo in
skleniti: Stoj, do tu in ne dalje.

Ljubljanski občinski svet.

DEMOKRATI IN KLERIKALCI HOČEJO PRI-
KRITI KORUPCIJO! ZVEZA ZA POBJANJE
INTERESOV DELOVNEGA LJUDSTVA!

Vsaka občinska seja bolj potrjuje našo trditve,
da so demokrati in klerikalci zvezali na magi-
stratu zato, da sporazumno prikrijejo nečuvno
gospodarstvo svojih gerentov in komisarijev in da
sporazumno izvajajo politiko kapitalistov proti in-
teresom delovnega ljudstva. Seje so postale samo
še formalnost, demokratska kapitalistična klika
sklepa že pred sejo, na seji pa 45 zavajajočih gla-
sujev po znakih, ki jih pred glasovanjem daje gla-
sovalni mašini vedno smehljajoča se gospod župan.
Stvarni debat se kapitalistična večina boji in jih
preprečuje, večina samo glasuje, kakor pa signa-
lizirata Puc in Jarc. Delavci in nameščenci bi
morali videti enkrat bivše narodne socialiste na
občinskih sejah, da bi spoznali, da se prav nič ne
držijo tega, kar pišejo v »Ognju«, »Pravici« itd.
Ti »delavski« zastopniki so pokorna glasovalna
mašina za kapitalistične interese.

Važnejši sklepi torškove občinske seje so sle-
deči: Kupila se bo Nuškova vojašnica, v kateri se
bo priredilo 54 stanovanj. S. Lemež je opozar-
jal, da se morajo stanovanja v tej vojašnici pri-
rediti v skladu s higienskimi zahtevami. Nakupilo
se bo na periferiji mesta nekaj zemljišča, proti
čemu je nastopil S. Gustinčič, ker v mestu je
treba graditi hiše za delavce, ne pa daleč zunaj
mesta. Pri debati o stanovanjskem uradu je S. Le-
mež konstatiral, da so najslabša stanovanja v
mestu ravno mestna in da magistrat nastavi
naravnost oduške najemnine za take luknje kot
so na gradu in v barakah. (Opis skandalozne »vi-
teške dvorane« na gradu objavimo v prihodnji šte-
vilki.) Za žrtve potresa v Bolgariji prispeva mestna
blagajna 25.000 Din. Zelo sta razburila demokri-
kalo večino interpellacija in nujni predlog S. Gu-
stinčiča, ki je zahteval od župana pojasnila o ko-
rupcijski aferi in goljufijah pri tramvajih in pre-
dlagal sprejem v mestno službo 9 tesarjev, katere
je demokratski gerent Turk predal v eksploatacijo
tesarskim mojstrom. Dokazane goljufije pri tra-
maju, pri katerih je SLS prizadeta, je večina kar
odobrila brez debate. Ravno tako tudi afero z
9 tesarji, pri katerih so tesarski mojstri brez da bi
mignili s prstom v zadnjih letih »zaslužili« 118.000
dinarjev, ki prav za prav pripadajo tesarjem. Tesar-
ske delavce, ki so po 14 in tudi po 20 let bili
v mestni službi, so dali na papirju mojstrom in jim
plačevali po 8 Din na uro, mojstri pa so dajali
tesarjem samo po 6 Din na uro in tako spravili
sto tisoč Din v svojo malho. Ko so naši zastopniki
ta škandal odkrili, so morali seveda prenehati s
tem, toda sprejeti nečesto nazaj v mestno službo 2
najstarejših tesarjev, drugim pa nečesto dati dru-
žinskih doklad, kakor je predlagal S. Gustinčič.
Narodni in krščanski »socialisti« so tudi v tem
slučaju glasovali za kapitaliste proti delavcem, za
profite mojstrom na račun delavcev.

»Jutro« in »Slovenec« o vsem tem molčita.
Kakor v drugih stvarih, tako tudi o občinskih
sejah, ne poročata resnico, temveč farbata javnost.
Zato hodite na seje in glejte, kako glasuje in sklepa
kapitalistična večina proti delavskim interesom.

Poravnajte naročnino!

Voditelji in delavci v SSJ.

Kongres voditeljev SSJ.

SSJ — STRANKA BIROKRACIJE IZ DZ.
KAJ JE POKAZAL KONGRES SSJ.
Kongres SSJ, ki je popolnoma neopazno šel mimo
delavstva, je pokazal, da SSJ ni delavska proletarska
stranka, temveč stranka, v kateri vladajo in odločajo
burokrate iz Delavskih zbornic in bolniških blaginj.
Da je ta trditve resnična, je pokazal sestav kon-
gresa. Iz Srbije, kjer je SSJ pri parlamentarnih volitvah
dobil komaj 700 glasov, so bili na kongresu delegati
iz 23 »organizacij«. Šefi ekspozitur DZ tvorijo v Srbiji
krajno organizacijo in ti šefi ekspozitur so bili tudi
»delegati«. Iz Slovenije, kjer edino obstaja nekaj orga-
nizacij SSJ, ni bilo na kongresu nobenega delavca-
delegata, 25 pooblastil iz Slovenije sta imela v žepu
Petecan in Eržen in z njima tudi glasovala in odločala.
Kaka in čigava stranka je SSJ, se vidi tudi iz
sestava novozvoljenega vodstva SSJ, v katerem ni
nobenega delavca iz obrata. V novem vodstvu SSJ je
6 birokratov iz DZ in URSS, 1 narodni poslanec, 1 no-
vinar in 2 profesorja. Značilno je tudi to, da je v vo-
dstvu SSJ 8 Srbov in 2 Slovencev, kar odgovarja tudi
današnjemu vladnemu režimu.

KONGRES SSJ ODOBRILO DOSEDANJO POLITIKO SLUZENJA REZIMU!

Kongres, na katerem je odločala birokracija iz DZ,
ki je odvisna od 28 milijonov dinarjev, ki jih jim režim
letno prepnušča potom DZ, je sprejel seveda sklepe, ki
odgovarjajo politiki velikosrbskega režima.
S sklepom, da vztraja SSJ na stališču »narodnega
edinstva«, se je kongres postavil na stališče vladajoče
srbske buržuazije, da smo Slovenci samo plemo in ne
narod in da je zato upravičen centralizem v SHS. (Sedaj
bodo delavci lahko spoznali, zakaj voditelji SSJ niso
pristali na platformo DKRB pri lanskim parlamentarnih
volitvah.)
Popolnoma v skladu z interesi srbske buržuazije je
kongres SSJ napisal vso krivdo vojne nevarnosti na
Balkanu na italijanski fašizem in tako poskušal opravi-
čiti pred svetom domaće SHS-imperialiste in fašiste,
oboroževanje in imperialistično politiko srbskega režima.
Kongres SSJ se je nadalje odrekal paroli federacije
svobodnih balkanskih republik, ki jo je še pred vojno
sprejemala socialna demokracija in sprejel parolo srbske
buržuazije: Balkan Balkancem, kar pomeni zvezo in
zedinjene reakcionarnih balkanskih vlad pod vodstvom
najmočnejše, t. j. srbske buržuazije. Soglasno je na kon-
gresu črtana tudi zahteva po republikah in sprejeta je
bila resolucija, ki odklanja zvezo delavcev in kmetov
za boj proti buržuaziji in fašistični diktaturi.

EDINA SPORNA VPRAŠANJA NA KONGRESU SSJ. KAKO PREPREČITI ENOTNOST DELAVSKEGA GIBANJA? KDO BO PRI KASAHI V DZ?

V vseh navedenih principielnih vprašanjih je vla-
dalo na kongresu soglasje. Proti politiki služenja buržu-
aziji ni vstal nihče. Spor in boj se je na kongresu vodil
že za birokratska mesta in kase v DZ, v vprašanju,
kako preprečiti enotnost delavskega gibanja in kako
uiniti komunista.

Frakcija ministra n. r. Korača in prof. Divca, ki je
že ves čas proti zedinjenim strokovnim organizacijam,
je zahtevala, da se javno proglasio URSSovske (»zedi-
njenje«) strokovne organizacije za socialistične, da se
javno prekine vsak stik s komunisti in da se da vodstvo
v stranki, in DZ in URSS-u neje v roke.

Frakcija centralnega tajnika DZ Živko Topalovića
in Petecana je odgovarjala Koraču in Divci, da ona
itak to dela, kar Korač predlaga, da pa se z ozirom na
razpoloženje mas ne sme tega javno priznati. V resnici
so URSSovske organizacije itak socialistične, za mase
pa je treba govoriti, da so »strankarsko nevtralne«.
Treba je z vsemi sredstvi rušiti neodvisne organizacije
in s ponujanjem dobro plačanih mest še naprej posku-
šati razcepiti jih ali jih priversti do kapitulacije kakor
se je to zgodilo v Sloveniji.

Zmagala je frakcija Topalovića-Petecan in sicer s 25
pooblastili iz Slovenije, ki sta jih imela Eržen in Pe-
tecana in 23 glasovi šefov ekspozitur DZ iz Srbije. Zma-
gala je frakcija, ki ima po milosti režima DZ v rokah.

Koračeva frakcija je predlagala iz svojih računov
seveda demokratizacijo volilnega reda za DZ v toliko,
da bi imela pravico kandidirati vse delavske organiza-
cije in vsi, ki imajo volilno pravico. S Topalovičevimi
in Petecan-erženovimi glasovi slovenskih socialistov je
bil tudi ta predlog odklonjen! SSJ torej vztraja pri
reakcionarnih volilnih redih, po katerih lahko birokra-
cija v DZ prepreči vsako neljubo ji kandidacijo. Odo-
brena so torej izključevanja nezavisnih strokovnih orga-
nizacij iz belgrijske in zagrebške delavske zbornice,
odobrene romunske volitve.

Kongres SSJ 15. in 16. aprila 1928 v Belgradu se
je odprlo in javno postavil v službo vladajoče srbske
buržuazije. Časopisje SSJ »Delavska Politika« in »Volks-

Pokojnine rudarjev in plavžarjev v nevarnosti!

POROČILO IZ OBČNEGA ZBORA BRATOVSKJE SKLADNICE.

V nedeljo dne 6. maja se je vršil občni zbor
(skupščina) glavne bratovske skladnice v Ljub-
ljani z dnevnim redom: 1. Poročilo o poslovanju
glavnega upravnega odbora za leto 1927, 2. poro-
čilo glavnega nadzorstvenega odbora, 3. odobritev
računskih zaključkov nezdodne in pokojninske bla-
gajne za leto 1927, 4. naknadna odobritev sklepa
glavnega upravnega odbora z dne 27. decembra
1927 v zadevi pokojninskega zavarovanja, 5. zvi-
šanje prispevkov v nezgodno blagajno, 6. volitev
glavnega nadzorstvenega odbora za leto 1928,
7. služajnosti.

V prisotnosti 65 delavskih delegatov otvoril
predsednik občni zbor s pripombo, da zastopa
podjetniška delegacija ravno toliko število, kot je
število delavskih delegatov. Ker je vsak navzoči
delegat prejel tiskano poročilo, je podrobno poro-
čilo v prvih treh točkah dnevnega reda odpadlo
ter je bil računski zaključek odobren.
Pri 4. točki je rudarski glavar pojasnjeval in
utemeljeval sklep glavnega upravnega odbora z
dne 27. decembra 1927, kakor je bila od delavske
delegacije podana sledeča izjava:

IZJAVA
delavske delegacije na skupščini glavne bratovske
skladnice dne 6. maja 1928 v Ljudskem domu
v Ljubljani.

Delavska delegacija se na IV. zasedanju skup-
ščine glavne bratovske skladnice najodločneje
izjavlja:

1. proti sklepu podjetniških zastopnikov na
seji glavnega upravnega odbora bratovske sklad-

stične« sta to pred delavstvom Slovenije zamolčala,
zavedajoč se, da morajo taki sklepi naravnost nagnati
delavce iz SSJ. Zato je naloga nas dekalistov, da po-
strenim socialističnim delavcem odpremo oči, da dema-
skiramo njihove voditelje, ki za hrbot delavstva slu-
žijo belgrijskemu režimu. Preko teh voditeljev moramo
vstvarjati in graditi enotno bojno fronto proletariata,
je povežati z bojem vseh zatiranih narodov in izkor-
ščanimi kmeti, za boj za osvobodjenje vsega delovnega
ljudstva.

Socialistični delavci po krajevnih organizacijah SSJ
niso dali pooblastila Petecanu in Erženu za tako poli-
tiko. Ali bodo pustili, da se voditelji kar tako igrajo
z njimi? Naj pustite socializem birokracijo, da sama
podpira režim! Uvrstite se naj v enotno fronto z revo-
lucionarnim proletariatom.

Kako govorijo delavci v SSJ?

DELAVCI V SSJ PO PROLETARSKO, VODITELJI V SSJ PO REŽIMSKO.

V članku o kongresu SSJ smo naznačili re-
žimu dopadljive sklepe tega kongresa in povedali,
da sta Petecan in Eržen s tem, da sta glasovala
za take sklepe, zlorabila pooblastila socialističnih
delavcev iz Slovenije, katerim niso povedali svojih
režimskih načrtov.

V dokaz, da se tudi socialistični delavci ne
strinjajo s sklepi kongresa SSJ in da se ne strin-
jajo z glasovanjem Eržena in Petecana na kon-
gresu, navajamo prvomajski plakat krajevnih orga-
nizacij SSJ v Ptuju.

Kongres SSJ se je izjavil proti zvezi delavcev
in kmetov, socialistični delavci pa so kot motto z
velikimi črkami napisali na plakat: »PROLETARCI,
ZATIRANI DELAVCI IN KMETJE VSEH
DEŽEL, ZDRUŽITE SE!« in v vseh zadevah se
socialistični delavci spominjajo tudi kmetov in se
izjavljajo za zvezo delavcev in kmetov. N. pr.
»Delavci, kmetje, nameščenci! Prvi maj je vaš
praznik!« »Pod kapitalističnim režimom daj delav-
cev, kmet, nameščene ne samo svoje borno pre-
moženje, ampak tudi svoje življenje za domovino.«
Ptujski delavci-socialisti se na svoj dan spominjajo
viničarjev, ruže, in zahtevajo: »OBDAVCENJE
KAPITALA IN VELEPOSESTEV IN RAZDELJE-
TEV ZEMLJIŠČ!« in so ZA AMNESTIJO BOR-
CEV ZA DELAVSKE IN KMEČKE PRAVICE.«

V vprašanju zveze delavcev in kmetov social-
istični delavci torej desavuirajo socialistične ge-
nerale in se postavljajo na stališče platforme
DKRB.

Kongres SSJ se je izjavil za »narodno edin-
stvo«, zbrisal iz programa republiko, in se izjavil
za velikosrbsko imperialistično parolo »Balkan
balkanskim narodom«, socialistični delavci pa v
svojem plakatu: »PROTESTIRAMO PROTI VOJ-
NAM IN IMPERIALIZMU, MANIFESTIRAMO ZA
SAMOODLOČBO NARODOV, ZA SVOBODNO
NARAZDELJENO SLOVENIJO V FEDERACIJI
S SVOBODNIMI DELAVSKO - KMEČKIMI RE-
PUBLICAMI BALKANA, KI SO EDINA IN
TRAJNA GARANCIJA MIRU!«

Tudi v tem vprašanju socialistični delavci
sprejemajo platformo DKRB in odklanjajo sklepe
kongresa SSJ.

Na tem plakatu socialističnih delavcev so še
druga parole, ki jih v oficelnem časopisju SSJ in
na generalnih plakatih SSJ ni videti, n. pr.: »ZA
ODPRAVO ZAKONA O ZAŠČITI DRŽAVE!« in
tudi »ZA PRIZNANJE SOVJETSKE RUSIJE!«

Ta prvomajski plakat socialističnih delavcev
priča, da enotna fronta, da enotnost proletariata
maršira naprej vkljub razbijanju voditeljev SSJ.
V dokaz, kako globok prepred je med vodi-
telji in delavstvom v SSJ, navajamo poleg gornjih
citativ iz socialističnega delavskega plakata, tudi
še odstavek iz socialističnega generalnega pla-
kata:

Delavstvo se bo na prvomajskih shodih pri-
ključilo zahtevi minulega kongresa SSJ in mani-
festiralo, da se nacionalno zedinjenje jugoslovenskih
plemen v eno državo izvede do kraja s tem, da se
bo našla častna pot in način, da tudi Bolgari, kot
četrto jugoslovensko pleme s svojim svobodnim
sklepom, vstopijo v državno skupnost z ostalimi
Jugoslovenci. Samo popolno ujedinjenje Jugoslova-
nov bo omogočilo, da preneha mučno trganje za
pripadnost makedonskih Slovanov in za njihove
meje.«

Delavci v SSJ so spregovorili k Prvem Maju
po proletarsko, voditelji SSJ pa po nalogu in ko-
mandi režima.

To je treba spoznati in enotnost delavstva
bo tu.

nice v Ljubljani z dne 27. decembra 1927, ki je bil
vkljub protestu delavskih zastopnikov izglasovan
za izvajanje čl. 119 osnutka nove uredbe o sani-
ranju delavskega starostnega zavarovanja s 40 let
odmerjeno člansko dobo in ki se že izvaja od
1. februarja t. l. dalje brez vsake zakonite podlage
in poleg tega še brez vsake predhodne odobritve
glavne skupščine.

2. proti izvajanju čl. 119 osnutka nove uredbe
sploh, ker ogroža vsako po pravilniku predvideno
zavarovanje in ki daje možnost znižavanja dajatev
do one nižine, na kateri bi se utežna stabilnost
finančne sanacije starostnega zavarovanja na pod-
lagi dosedanjih prispevkov šele prikazala, kar bi
s tem to zavarovanje zgubilo vsako vrednost ter
bi bilo zavarovancem le še samo v občutno finan-
čno breme brez posebne koristi.

5. za popolno vpoštevanje po delavski dele-
gaciji podanih predlogov, ki kažejo edini izhod k
sanaciji starostnega zavarovanja.
Ta izjava delavske delegacije je toliko učinko-
vala, da je predsednik prekinil občni zbor v
svrhu posvetoovanja podjetniške delegacije. Po pre-
kinjenju se je občni zbor nadaljeval ter se je prešlo
k odglasovanju in odobritvi sklepa z dne 27. decem-
bra 1927, proti kateremu je delavska delegacija
enotno glasovala, kakor je predsednik, zavedajoč
se svoje odločilne moči, ki mu jo daje Žerjavov
pravilnik odločil na podjetniško stran. S tem je
sklep podjetniških zastopnikov, da se podaljša
članska doba pri starostnem zavarovanju od 30 na
40 let naknadno odobren in to vkljub dvakratni
protestni izjavi delavske delegacije, in sicer na seji
glavne bratovske skladnice in na skupščini.

5. in 6. točko se je opravilo brez posebne de-
bate.

Pri 7. točki dnevnega reda se prečita protest-
na resolucija delavske delegacije, ki se glasi:
Ministrstvu za šume in rude
v Beogradu.

Delavska delegacija glavne skupščine Bratov-
ske skladnice v Ljubljani dne 6. maja 1928 naj-
odločneje

protestira:

1. proti odloku ministra za šume in rude R Br.
11.464 z dne 15. decembra 1927, za izvajanje
osnutka nove uredbe o saniranju delavskega staro-
stnega zavarovanja s štirideset let odmerjeno
člansko dobo in ki se ga že izvaja od 1. februarja
1928 dalje brez vsake zakonite podlage in poleg
tega še brez vsake predhodne odobritve glavne
skupščine.

2. proti izvajanju čl. 119 osnutka nove uredbe
sploh, ker ogroža vsako po pravilniku predvideno
zavarovanje in ki daje možnost znižavanja dajatev
do one nižine, na kateri bi se utežna stabilnost
finančne sanacije starostnega zavarovanja na pod-
lagi dosedanjih prispevkov šele prikazala, kar bi
s tem to zavarovanje zgubilo vsako vrednost ter
bi bilo zavarovancem le še samo v občutno finančno
breme brez posebne koristi.

Z ozirom na to delavska delegacija predlaga:

1. da naslovno ministrstvo poskrbi tisto imo-
vino Bratovskim skladnicam, katere ji je bila v
času vojne proti volji takratnih delavskih zaupni-
ko in sploh proti volji delavstva odvzeta ter dana
za vojno posojilo in kateri bi vrnjena v valorizirani
vrednosti, ki jo je izgubila vsled državne inflacijske
politike, mnogo pripomogla k sanaciji rudar-
skega starostnega zavarovanja.

2. da predvsem vpošteva po delavski dele-
gaciji podane predloge, ki kažejo edini izhod k sani-
aciji rudarskega starostnega zavarovanja.

Rudarski glavar izjavlja, da se to protestno
izjavo delavske delegacije odpošlje službenim po-
tom na merodajno mesto.

Na to predlaga zastopnik podjetja, da naj bi
glavna bratovska skladnica utrpela, odnosno pre-
zvela na svoje breme Din 80.000.—, ki jih je po-
neveril uradnik krajevnih bratovske skladnice in
Ljubljani. O zadevnem predlogu se bo razpravljalo
na seji glavnega upravnega odbora bratovske
skladnice. K temu vprašanju pa je treba pripomni-
ti, da naj bi se delavska delegacija postavila na
stališče, da naj plača in trpi defravdirano vsoto oni,
ki je uradnika namestil in kontroliral, to je pod-
jetnik.

IV. Kongres O.R.S.J.

V soboto 5. in v nedeljo 6. t. m. se je vršil v Za-
grebu IV. kongres O. R. S. J. (Opći Radnički Savez
Jugoslavije). Na dnevnem redu kongresa je bilo med
drugim poročilo izvrševalnega odbora; organizacija in
taktika; tarifna in strajkarska politika; izvolitev dele-
gata na kongres O. R. S. S. J. in izvolitev novega
odbora. Kongres je otvoril Haramina, ki je povedal, da
obstoja Savez že 20 let. Pozdravil so kongres: Krekič
v imenu Delavske Zbornice v Beogradu; Tokan v imenu
Delavske Zbornice za Slovenijo in Faifar.

Kongres je sklenil zvišati vplivno od 5 na 7,50 Din.
Dosedanji I. plačilni razred, v katerem so ženske in
mladoletni plačevali 2 Din članarino, se odpravi. Usta-
novi se nov V. plačilni razred, ki pa ni obvezen. Bol-
niška podpora se ne bo dajala več članom od 28. dne,
marčev od 21. dne naprej. Ustanove se oblastni odbori,
katerih delokrog se določa v posebnem pravilniku. Kvota
članskih prispevkov, ki ostane oblastnim odborom, se
določi sporazumno. Oblastne odbore, ki sestojijo iz petih
članov odbora in treh članov nadzorstva, izvohi oblast-
na konferenca. Oblastni odbori naj vrše delo doseda-
njih oblastnih tajnikov. Oblastne tajnike nastavlja in
plačajo, ako morejo in hočejo, oblastni odbori sami. V
izvrševalni odbor so bili izvoljeni: Haramina, Berbe-
rovič, Gobjko, Rozman in Bekar. V širši odbor so za
Slovenijo bili izvoljeni Jakomin, Kelnar in Golob. Kot
delegat na kongresu U. R. S. S. J. je bil za Slovenijo
določen Jakomin in sicer brez vednosti ostalih sloven-
skih delegatov, ki so po kongresu zoper tako določitev
protestirali.

Kongres se je vršil v znamenju protiveljarske
gonje in je podal najzlastnejšo sliko razmer v strokov-
nem pokretu delavstva Jugoslavije. Povod so dale po-
družnice O. R. S. J. v Sloveniji, ki so zahtevale pri-
znanje proletarske demokracije in proletarske solidarni-
tete ter tako avtonomijo, ki je v skladu s potrebami in
zahtevami strokovnega gibanja. Ali, kdor je vajen ko-
mandirani, zahteva povsod le pokorščino. In se je izka-
zalo, da pri socialistih navdušenje za načelo demokracije
izgine takoj, ko jim to načelo postane nevarno.

Ze na predkonferenci, ki se je vršila 4. t. m. zvečer
se je začelo protiveljarsko razpoloženje. Bekar je na-
padel Makuca takoj, ko je vstopil v dvorano, češ: Cemu
si prišel? Kdo te je klical? Ti si revolucionar? Sram te
bodi. (Makuc je bil namreč eden delegat, Bekar pa je
tajnik O. R. S. J.) V naslednjem podamo nekaj čvket,
ki so bile na predkonferenci in na kongresu podarjene
levičarjem in komunistom.

Bekar je v svojem poročilu rekel med drugim: Naj-
bolje uspeva naš pokret tam, kjer smo med O. R. S. J. in
komunisti potegnili jasno črto. Pač imamo neke po-
krajine, ki mislijo, da je mogoče delati s prihuljenici.
Toda mi moramo vrste O. R. S. J. očistiti vseh komu-
nistov, ki so se prikradli vanje. (Pa se moti g. Becker!)

Haramina pove, da je bil sam za enotne strokovne
organizacije, sedaj pa da ni več, kakor ni bil v daši
nikdar za to. Komunisti hočejo enotno fronto, ne enotne
organizacije. Pri delu za ujedinjenje smo dobili par ljudi
v Beogradu in 3 ljudi v Sloveniji in še ti slede geslu,
čim gore, tem bolje. Ljudje pri »Enotnosti« so hajduki,
policijski špijoni, lumpi, tatovi, hulje. (Pri teh poslednjih
besedah je Tokan dejal: in Makuc piše v ta list.) V Slo-
veniji komunisti ne ustanove neodvisne organizacije,
ker jim to oblast ne dovoli. Zato so za enotne organi-
zacije. In sedaj se že drugi zavzemajo za enotne
sindikate. Tudi Tokan je bil navdušen, pa se je z edin-
stvom razočaral in edaj hoče tudi on, da se s hajduki
obračuna. (Pri teh besedah je Tokan potrdil: tako je!)

Berberovič pravi, da so komunisti potom parole o
enotnem strokovnem gibanju spravili v vrste O. R. S. J.
trojanjskega konja. Ali mi se ne pustimo razbiti. Bolje,
da nas ostane malo, kakor da bi puščali k nam množice,
ki niso naše. Delegati, ki bodo šli na kongres U. R. S. S. J.,
morajo zagovarjati našo linijo in zvezo s socialis-
tično stranko.

Makuc je imel nalogo, da brani resolucije strokov-
nih kongresov in podružnic O. R. S. J. v Sloveniji. Nje-
g

PROSLAVA PRVEGA MAJA V VELENJU.

Kakor v drugih industrijskih krajih, tako smo tudi pri nas skušali proslaviti naš edini delavski dan, po naših močeh, dostojno. Pa ni bilo vse tako kot si mi želimo. Prepoved obhoda in manifestacije je precejšnja ovira, ker v zvezi s tem mnogo odpadke. Procesije in slične izprehode oblasti ne prepoveduje, ker tu se pravi za dež, ali pa v nasprotnem slučaju, ako je tega preveč, tudi za sonce. Prvomajski obhod pa bi manifestiral za kruh in za povsem drugo sonce, za sonce svobode!

Na predvečer je priredila rudarska godba v koloniji na Lilliskem griču koncert, kojega je poveljevala nebroj lučic in strelcov. Na dan 1. maja je budila ista godba ter oznanjala delavski dan! Šhod se je vršil ob veliki udeležbi v trgu, le žal, da smo bili brez govornika, ter ostali na cedilu sami prepričani svoji moči. Domači govorniki so nam pojasnili pomen 1. maja, ter nas bodrili k delavski zavesti. Brez vsakih incidentov se je, po poldrugiurnem govoru, šhod zaključil z obhajilo, da vprizori »Svoboda« zvečer v »Rudarskem domu« Etbina Kristanovca igra v 3. delu »Zvestoba«. Delo igre ni novo, vendar je pa vsebina današnjim razmeram bolj primerna, kot le kdaj! Režiral jo je sodr. Ule, ter tudi igral vlogo Ivana v pravem smislu, podal nam je borca za delavske pravice in enakost ljudi! Presenetilo nas je, ker ga v tako veliki vlogi še pri nas nismo videli nastopiti. Ulihov Jože je bil v vlogi Glavača res kakor poklicen bogataš in zatiralec svojih delavcev, pri čemur mu je pa sodr. France Znoj v priganjačevi Vrabčevi vlogi temeljito pomagal. Odločen nasprotnik je bil Pušnik (Jože), ki je s sigurnim in odločnim glasom imponiral. Zupan (Mravljica) bi bil lahko bolj v nastopu in govoru, ker je bila njegova hčerka Lojzka (Podkorska) mnogo bolj odločna in karakteristična! Sodr. Repasova nam je nad pričakovanje podala vlogo Milke, le da je bila v začetku malo plaša, kar naj v prihodnjici opusti. V celoti je igra prav povoljno izpadla, ker so druge manjše vloge bile dobro zasedene, posebno v skupinah. To pa se ni dovolj, še je treba dela, še napora, kajti brez tega se ne bo osvobodilo človeštvo, še je treba volje in uspeh bo pri prihodnji prireditvi, katero želimo spet videti, še obilnejši! Naprej po začrtani poti do končnih ciljev — do zmag!

RUSE. Dasi je bilo vreme na dan 1. maja bolj naklonjeno policaj-ministru, kakor nam, je vendar bila skupna proslava delavskega praznika še precej lepa. Ker je bila manifestacija na prostem prepovedana — na kar se pa nismo veliko ozirali — je bil šhod v dvorani gostilne Erhartič, kjer je najprej govoril s. Oslag iz Maribora. Moramo reči, da je govoril stvarno, da celo revolucionarno, čemur smo se vsi čudili, ki ne piskamo na socialpatriotsko piščalko, ko pa vendar »Delavska politika«, katere urednik je on, piše včasih popolnoma drugače. Hvalil je celo veliko proletarsko državo sovjetsko Rusijo. Može, da je s tem hotel napeljati naše vođe na socialpatriotske stope. Mi dekalisti mu povemo, da smo mi sicer hvaljevali za njegova izjavanja, vendar nas s takimi triki ne bo zvalil v njihov tabor. Po delu, ne po besedah, jih sodimo. — S. Oslag smo poudarili »Enotnost«, a zraven sedeli zariženc, ki nosi ob vseh prilikah rdečo kravato, meni, da spada »Enotnost« pod mizo. Temu generalu povemo, da ni s tem napravil nobene casti toliko opevani »najboljši« delavski stranki. Mi tega junaka samo pomilujemo, da še dosedaj ni prišel, ko je kritični nasprotnik delavstva vsak dan hujski, do spoznanja, da smo mi dekalisti in »Enotnost« borci za delavski razred, a ne izdajalci, kakor se to čisto dogaja pri njihovi družbi. Delu čast in oblast! Ruski borci.

TRZIC. Letošnja prvomajska proslava je v splošnem dobro uspeła, v kolikor seveda ni bilo ovir od Koroških organov in dežja. Na dobro obiskanem shodu je govoril naš s. Wergelj iz Jesenice in Čelešnik od SSJ. S. Wergelja je komisar ustavil, ki je govoril proti militarizmu. Par besede kritike pa moramo povedati k stvarnem na predvečer. »Svoboda« je priredila Cankarjevega »Hlapca Jerneja«. Delavci smo bili z igro zelo zadovoljni. Po igri pa je bil »Prvomajski govor« in pomislite, socialisti so dolocili za govornika dekadrata, ravnatelja meščanske šole. Govoril je tako, kakor »Jutro« in »Slovenec« pišeta o našem dnevu. Da je Prvi Maj praznik, ker se narava prebuja iz zimskega spanja in zato da delavci praznujejo Prvi Maj. Govoril je seveda samo o naravi in h koncu se to, da letos deseti praznuje delavstvo Prvi Maj v svoji svobodni državi. — Delavci so zmajevali z glavami, ker g. ravnatelj nič ne ve o tem, kako je nekog šef Pribežičev prepovedoval Prve Maje in kako to letos delo Korošec. Tak govor spada v sokolski dom in ne v delavski. Cela SSJ je na tega svojega »zaveznika« govornika lahko ponosna, nas pa je tudi prav, sedaj vemo, kako daleč je dozorela zveza med demokrat in SSJ.

ROGAŠKA SLATINA. Proslava 1. Maja se je vršila pri nas vkljub slabemu vremenu in prepovedi lepo. Zjutraj je priredila »Svoboda« s svojim tamburškim odsekom budnico. Ob 10. se je vršil javen šhod, na katerem je govoril s. Beno, ki je dejal med drugim: »Zbrali smo se, da proslavimo, čeprav skromno, praznik delavcev in kmetov. Vladajoča buržoazija delavcu ne dopusti, da bi svoj praznik proslavil dostojno s proletariatom drugih držav. Dokler bodo sledili delavci in

O organizacijskih razlikah v delavskem gibanju Jugoslavije.

Organizacijske razmere in oblike delavskega gibanja v Jugoslaviji varirajo (so različne) od naroda do naroda, od pokrajine do pokrajine. Delavsko gibanje v Sloveniji se je razvijalo iz drugačnih socialnih razmer, pod drugačnimi političnimi pogoji in v drugačnem kulturnem miljeju kot delavsko gibanje na Hrvaškem, to zopet drugače kot delavsko gibanje v Bosni, zopet drugače delavsko gibanje v Vojvodini, drugače tudi ono v Srbiji itd. Ko so se ob prevratu delavske organizacije teh narodov in pokrajin znašle v eni državi in so se lotile vprašanja, kako združiti politične (takrat še etnotne) stranke, strokovne organizacije itd., so našle na celo vrsto ovir. Glavna ovira so bile različne politične koncepcije (mišljenja): medtem ko so srbska, bosanska in dalmatinska socialdemokracija stala na levni krilu razbite II. internacionale proti ministerializmu in proti sodelovanju z nacionalno buržoazijo, je slovenska socialdemokracija s kristanovskim avstromarkizmom in hrvaška s Koračevim nacional-socializmom poslala svoje zastopnike v začasni parlament, v belgrijsko vladno in v pokrajinske vlade, da pomagajo buržoaziji konsolidirati (kapitalistično) državo. Te razlike je odpravil revolucionarni val, ki je privedel do razkolov na Hrvaškem in v Sloveniji in preko njih do ustanovitve etnotne Komunistične Stranke Jugoslavije. Po vukovskem kongresu (junija 1920) so se od te odcepili srbski in bosanski centristi, ki so se pozneje (šele po obznani) združili s slovenskimi in hrvaškimi socialpatrioti v Socialistično Stranko Jugoslavije.

Druga ovira pa so bili različni organizacijski sistemi. Odnos med politično stranko in strokovnimi organizacijami je bil v vsaki pokrajini drugačen. V Srbiji so bile strokovne organizacije neprimerno bolj politizirane, bolj prepojene s politično zavestjo kot v Sloveniji, kjer so mogle strokovne organizacije vedno le indirektno podpirati politične akcije (zaradi avstrijske zakonodaje, ki je strogo ločevala »politične« in »nepolitične« organizacije). Kulturna (prosvetna, izobraževalna) delavska društva so bila le v Sloveniji organizirana posebej (»Svoboda«), drugod so bila vedno povsem naslonjena na strokovne organizacije.

Te razlike v organizacijskih sistemih delav-

kmetje drugim strankam, tako dolgo se ne bomo osvobodili jarma kapitala.« Govoril je še o nalozah delavcev v obratih in kmetov na polju. S. Lipovšek se je spomnil našega sodruga in bojevnika Vitčca. »Slava sodrugu Vladoču!«

ZIDANI MOST. Znanje so vam razmere, v katerih mi proletarci Jugoslavije ginemo. Živimo v dobi terorja, preganjanja, nasilstva itd. In vsled tega se naš proletarski dan Prvi Maj ni tako proslavil, kakor so to proslavili proletarci v drugih državah: v Nemčiji, Franciji, posebno pa v proletarski Rusiji. Reakcija, ki vlada nad proletariatom, je razjedala, oziroma uničila deloma vso delavsko imovino ali vkljub temu proletarci še živimo in se zavedamo, da je edino naš razred tisti, kateri je zmožen, da obdeluje našo zemljo, koplje rudo, dela v tovarni in prevaža to bogastvo iz kraja v kraj. Proletarec se ne straši nasilja in dviga svoj prapor, brez ozira na zapreke. Prepovedujejo se delavske manifestacije, šhodi, zabranilo se je, nositi znake, ali vkljub temu se so vršili številni prvomajski shodi tudi pri nas. Vkljub zapreki in slabemu vremenu so prihajali delavci, železničarji in žene proletarke na naš Prvomajski shod. Pred otvoritvijo shoda je zaigrala naša godba delavske himne. Referenta Mihevc in Karbut iz Maribora sta nam razjasnila pomen Prvega Maja, položaj delavstva in razkrinkala reakcijo. Poudarjala sta nujno potrebo močne razredno-bojevitne strokovne organizacije, da se skupno borimo proti skupnemu izkoriščevalcu kapitalistu. Omenila sta govornika, da to ne zadostuje, da se zahteva teza ali onega govornika, kateri zna dobro govoriti; treba se je tako ravnati in se zavedati svoje dolžnosti, kajti sami govorniki ne bodo današnjega delavskega položaja spremenili. Vsi navzoči manifestante so se spomnili na žrtve, mariborskih 11 sodrugov, katere je reakcija brez vsakega vzroka vrгла na cesto. Zredniciralo se je delavcem premije, bajne na konto defracij, zaprilo se je skladišče za živila, ako pa delavci niso zadovoljni, se jih vrže enostavno po klerodradikalni navadi na cesto. V shodu navzoči sodrugi, vam, prizadeti kličevo: ne strahite se udarcev, v boju za naše pravice in za naš kruh. Sodrugi so šli na delo in zbrali nad 500 Din za prvo pomoč odpuščenim sodrugom. Dne 21. aprila se je vršil protestni delavsko-železničarski shod, na katerem so tukajšnji sodrugi energično obsodili krivično postopanje z odpuščenimi železničarji.

ZASPANCI! Iz Zagorja, Jesenice, Kamnika, Celja in Litije nam sodrugi še niso poslali nobenega poročila o Prvem Maju.

POZDRAVE »ENOTNOSTI« IZ PRVOMAJSKIH MANIFESTACIJ SO POSLALI:

Aachen (Nemčija): Rev. pozdrave proletariatu Jugoslavije. Živel internacionalni boj proletariata.

Užice (Srbija): Vse, kar je bilo rdečega, je policija prepovedala. Na zunan brez rdečih znakov smo pa zato v srcu bolj rdeči. Franjo Č.

NIŠ (Srbija): K Prvem Maju: Delu čast in oblast! J. Kušar, Kozamerik, Gačnik, M. Stefanovič in drugi.

PRVI MAJ V INOZEMSTVU.

ŠVEDSKA. V vsej Švedski je proslava bila veličastna. Deho je počivalo. V Stockholmu je 15.000 delavcev manifestiralo po ulicah.

ROMUNIJA. Notranje ministrstvo je najstrožje prepovedalo vsa javna zborovanja in obhode. Vkljub temu se je vršilo več shodov in manifestacij, prišlo je tudi do manjših spopadov s policijo.

JAPONSKA. V Tokiu se je vršila velika manifestacija delavstva. V povorki je korakalo 20.000 proletarcev. Vsa policija in žandarmerija je bila v pripravljenosti, 5000 mož varnostne straže je čuvalo kapitaliste pred množično demonstancij. Večjih spopadov ni bilo.

ŠVICA. V Ženevi je povorka z več tisoč ljudi, 20 zastavami demonstrirala po ulicah. V Baselu je policija zaplenila napis, ki so ga manifestanti nosili v povorki, ker je bil naperjen proti Mussoliniju in fašizmu.

LITVANSKA. Na predvečer Prvega Maja je policija aretirala vse vodilne sodruge in govornike. V vsej mali Litvanski je bilo samo v eni noči izgrganih iz postelje 72 komunistov. Zaplenjen je tudi ves propagandni material, časopisi, knjige, letaki in drugo. Vkljub temu je proslava praznika Dela bila popolna.

FRANCIJA. Letošnji Prvi Maj je bil proslavljen v znaku protesta proti oboroževanju in socialni in politični reakciji. V Parizu je vlada koncentrirala več senegalskih in alžirskih polkov črncev. Vsa policija, pešadija in konjenica so bile v bojni opremi. Oklopni avtomobili, mitraljezi na tovornih avtomobilih in letala policijske prefekture so bili stavljeni v službo kapitalizma. Discipliniranost proletariata je uspelo izigrati provokatorsko obnašanje oblasti, in preprečiti nepotrebno prelivanje krvi. V XX. okraju se je morala policija umakniti iz ulice pred proletariatom. Aretiranih je bilo 165 sodrugov. Ustavitev dela je bila skoro popolna. Autokaksiji niso vozili. Citroenove tovarne avtomobile so bile sploh zaprte. V Lyonu, Limoges, Lètes, Nicé, Lillu, Bordeauxu, Troyes, Strassbourgu, Mühlhausenu, Marsellu je bila ustavitve dela popolna. Vršile so se polične demonstracije.

škega gibanja med narodi in pokrajinami obstojajo še danes. Zlasti ohranja te različne reze reakcije in zakona o zaščiti države, ki je po pokrajinskih različnih. N. pr. medtem ko v Srbiji, Vojvodini in Hrvatski neodvisne strokovne organizacije od leta 1922 nepretrgoma legalno obstojajo, jih je režim v Sloveniji leta 1924 razpustil, v Bosni jim že od leta 1923 ne dovoljuje življenja, v Dalmaciji pa se od obznane sem sploh niso smele ustanoviti. Medtem ko v Sloveniji, Bosni in Dalmaciji režim brezobzirno gazi v zakonu zapisano pravico strok. organiziranja delavstva, v Srbiji neodvisnim strokovnim organizacijam — čeprav jih preganja in ovira — ne jemlje legalnosti, pač pa ne dopušča že od leta 1925 sem izhajanja srbskega političnega delavskega lista.

Razlike v organizacijskih sistemih so mnogokrat privedle do več ali manj škodljivih nesporazumljenj in razkolov (n. pr. »strokovno zedinjenje« v Sloveniji leta 1925 je pomenilo razkol neodvisnega strokovnega gibanja). Vsa reakcija in ves teror ni mogel uničiti leta 1920 dosežene politične enotnosti revolucionarnega proletariata vseh narodov in pokrajin Jugoslavije. Nasprotno, ta politična enotnost se ravno pod udarci reakcije strinja v vedno tesneje povezavo etnotno silo za boj proti tej reakciji! Razlike v organizacijskih sistemih delavskega gibanja narodov in pokrajin Jugoslavije je treba poznati in razumeti, da so zgodovinsko nastale iz potreb prilagoditve delavskega gibanja k danim socialnim, političnim in kulturnim razmeram. Le če jih poznamo in razumemo njih vzroke, moremo uspešno delati na tem, da se polagoma izenačijo na višji stopnji, t. j. v sistemu, ki omogoča najboljšo prilagoditev k danim različnim razmeram in obenem največjo akcijsko in delovno enotnost!

Te splošne pripombe smo napisali iz treh razlogov: prvič zato, ker še mnogi sodrugi tako pri nas kot v Zagrebu in Beogradu zelo lahkomišno gledajo na organizacijske razlike, drugič zato, ker je čas, da se to vprašanje v našem tisku enkrat začne resno obravnavati in tretjič iz čisto praktičnih razlogov, ker razvoj strokovnega gibanja zopet postavlja to vprašanje kot aktualno na dnevni red in zlasti še razvoj kulturnih delavskih organizacij (zedinjenje »Svobode« z »Zvezo pevskih, umetniških itd. delavskih društev«, zedinjenje neodvisnih kulturnih delavskih društev v posebno zvezo, vprašanje etnotne zveze delavskih športnih klubov itd.).

Kaj pišejo delavci in kmetje?

PROSLAVA OSME OBLETNICE ZALOŠKE CESTE NA GROBU S. JAKOBA ČERNETA NA POKOPALIŠČU V DEVICI MARIJI V POLJU.

Izmed 14 grobov, v katerih so zakopane žrtve Zaloške ceste, jih je 13 raztresenih na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu, eden pa, grob s. Jakoba Černeta, se nahaja na pokopališču v Devici Mariji v Polju. Lepo negovan grob po preostalih svojih je bil vsled sedem obletnic Zaloške ceste od proletariata pozabljen. Letos pa so sodrugi, ki so s pokojnikom Černetom skupaj delali, preden je Zaloška cesta bila okrvavljena z delavsko krvjo, v kmetični tovarni v Mostah, obudili spomin na to žrtve in njihova strokovna organizacija je priredila v nedeljo dopoldne spominsko proslavo na njegovem grobu. Strokovna organizacija je dala napraviti lep vene in sodrugi iz Dobrunj so napravili tej žrtvi reakcije ravno tako lep vene. Od strokovne organizacije je govoril na grobu zbranim zavednim delavcem in delavkam s. Mehle, za socialiste s. Likar, za dekaliste s. Kermauner in za proletariata iz občine Dobrunje s. Bricej. Naloga proletariata iz proletarskega kraja Devica Marija v Polju in okolice je, da vsako leto priredi za obletnico Zaloške ceste spominsko proslavo, da se tej žrtvi delavskega boja oddolži in da bo njen grob opominjevalec k poštovanosti, k aktivnosti in vztrajnosti, da privedemo do uresničenja delavske pravice in naše osvoboditve, za kar je padel s. Černe, zadet od svinčene krvičeljne reakcije!

Slava žrtvam Zaloške ceste! Slava s. Jakobu Černetu!

»NA DNÜ« V ZALOGU.

Dramatični odsek »Svobode« v Zalogu je s sodelovanjem nekaj sodrugov iz Dobrunjske »Svobode« v nedeljo 29. aprila igral igro »Na dnü«, ki jo je spisal slavni ruski pisatelj in sodrug Maksim Gorki. Igra je za diletante zelo težka, a reči moramo, da je večina igralcev, zlasti skoro vsi sodrugi, igrala zelo dobro in je bil vtiš cele igre močan. Le za sodruge moramo reči, da so igrali skoro vse brez pravega ognja in življenja in da se niso uživele v igro, zaradi česar marsikaj v igri ni prišlo do prave veljave. Potrebujemo še učenja, šole in vaje. Prepričani smo lahko, da bo dramatični odsek zaloške »Svobode«, če bo vztrajal, kmalu postal eden najboljših proletarskih odrov. Le naprej, sodrugi!

IZ MARIBORA.

Občinski svet. Mesto občinskega poslanca s. Cančeka, ki je mandat v mariborskem občinskem svetu radi preobloženosti s funkcijami v delavskem gibanju oddolžil, je zadnji nadaljevalni seji občinskega sveta prisostvoval njegov namestnik, občinski odbornik DKRB, klepar sodrug Plevanč Franjo. Na tej seji je bil izvoljen 18 članski odbor v mestno hranilnico: 7 klerikalcev, 3 Nemci, 3 demokrati in 5 socialistov. Videli bomo sedaj, kako bodo socialisti svojo nalogo kontrole nad buržujsko večino v mestni hranilnici vršili.

VELENJE. V četrtek 3. maja se je poročil naš predsednik »Svobode« sodr. Vrabč Joško s sodruko Klinarjevo, na kar jama želimo vse najboljše v novem jarmu življenja. »Svoboda«.

KARLOVAC. V novi tovarni usnja, ki si jo je lani sezidal g. Podvinc, so bile delovne razmere že od začetka škandalozne. Kvalificirani delavci so dobivali 3 in pol dinarje na uro, dnevno torej 28 Din, ker so delali po 8 ur. Samci, ki so plačevali za stanovanje po 150 Din mesečno, so si z zaslužkom komaj še plačevali hrano in druge potrebščine. A kdor ima otroke in ženo, da ga stane samo stanovanje 500 Din, tistemu je z doseganjo plačo nemogoče živeti. Tovarnar je pa zvišal

Cenzura in „Križa“.

V slovenski literarni zgodovini ni cenzura nič kaj novega. Saj vemo, kako je delal črnožiti Sednitiški režim s Prešernovimi Poezijami, kako se je Avstrija proslavila s cenzuro marsikaterega literarnega dela. SHS pri tem ne sme zaostajati. »Križa«, ki je izšla v knjigi lanske leto, je morala okrižena na oter. Kaj vse je cenzura cenzurirala, objavljamo v sledečem, da bo vsakdo po tem dobil jasno sliko drame:

1. slika. VI. prizor.

Na odru so ostali samo ranjeni in mrtvi. Med njimi delavec Peter. Nekaj z revolverji oboroženih nasprotnikov plane na eno in druge Petra.

Prvi nasprotnik: Ob plot ž njim!

Drugi: S kroglimi ga bomo pribili obenj! (Prisimejo Petra ob plot.)

Prvi (drugemu): Meri! V glavo!...

Drugi: Iz zasede ste padli na nas, domeni! ste se! Peter: Merite in sprožite!... Jaz vas pomilujem.

(Začudenje. Pavza.)

Prvi: Ti nas pomiluješ?

Drugi: On nas pomiluje... Misli nase!

Peter: Niste vi krivi!...

Tretji: Česa nismo krivi? Kako misliš?

Prvi: Povej, kdo je vrgel bombo. Ubijalca navedi, da s kroglimi prebijemo!

Peter: Žrtve ste...

Tretji: Bleda se mu... Čigave žrtve?

Peter: Tistih, katerih so tovarne, rudniki in države...

Prvi: Norec!

Peter: Tistih, ki ubijajo nas telesno, vas pa duševno. Za eno surovo sila, za druge fraze o domovini, za nje delo in življenje naroda, denar in oblast!

Prvi: Domovina ni fraza, je resnica, je narod, je država...

Peter: Tistih so narodi in so države in je tudi cerkev, ki štejejo denar, prebirajo v svojih plačalah bilance in si dele dobček... Iz vseh krajev sveta so in ves svet je njihov, čeprav ne nosijo ne krone ne mitre...

Drugi: Poznamo to pesem. Dobro so te naučili.

Peter: Za nje, ki jim je domovina denar, ubijamo drug drugega...

Tretji: Nismo prišli ubijati...

Prvi: Odurne so tvoje besede. Milijoni so padli za to domovino. Niso padli za tiste, ki štejejo denar!

Tretji: Za svobodo naroda, za domovino so padli, ki jo žalite in tepate.

Drugi: Iz sovraštva do nje ste padli po nas!

Prvi: Dosti! Ob plot ž njim!

Drugi: Ob plot! Meri! V glavo!

Tretji: Počkajte!... Trenutek! Nahujskani so! Nismo prišli ubijati! Pove naj, čemu...

(Hoče nadaljevati, v tem poči strel.)

Prvi: Tako! (Peter se izgubi.)

Konec 3. slike.

4. slika. IV. prizor.

Neznane: ... Sedaj čutim, da nisem sejal smrti in šel v smrt, da maščujem tepante in mrtve, sprožil sem usodne strele, da opomnim žive, v temi blodeč, s podložjo preuštvujoče in z zločinom — da pokazem, da ni izumirjo v našem rodu sveto pokolenje tistih, ki znajo za idejo živeti in umreti...

Str. 68:

Ana: Besede! Svet je potreben naglih dejanj!

Ivan: Dnevni, složni dejani!

5. slika. III. prizor.

(Str. 74—75.)

Delavec: (Tu počaka, saj te ne bomo pritisnili k — plotu...

plače samo strojarjem in še tem le na 5 Din za uro. Zato so bili delavci prisiljeni, da pomislijo na organizacijo, ki je prej nismo imeli. Med tem je tovarnar zahteval, da delamo na akord in tako preižkušal, koliko se da iztisniti iz naših rok za njegov žep. Da potrebuje delavce za pospešeno delo tudi več in boljše hrane, pa mu ni prišlo na misel. Lepega dne je odločil, da se mora delati dnevno 10 ur, a brez procentov za nadure. Tako torej! In poleg tega nam še odtrjuje ročni davek. Zato na njegove pogoje nismo pristali in moral si je izmisliti novo zvico. Odpustil je dva sodruga na 14dnevno odpoved in najel dva nova. Zaupnike, ki so protestirali, je odpustil iz službe in obljubil, da napravi enako z vsemi delavci takoj, ko dobi druge. Ogorčenje vseh delavcev je doseglo vrhunec, ko je prišel iz Zagreba delegat Kozarskega Saveza in ga tovarnar ni hotel priznati, ker da zanj sploh ni zakona o zaščiti delavcev. Edini odgovor delavcev na tak podjetniški teror je strajk. Gospod tovarnar nam grozi z vojaštvom, a mi se ne vdamo in vztrajamo v strajku, kakor že nekaj dni pomolčki iz druge tovarne Pitengora. Zalostno je, da so tovarni na razpolago strajkbererji, a mi smo odločeni, da to preprečimo in svarimo sodruge iz Slovenije, naj se od g. Podvinc ne dajo izbiti sem. Kdor ve, kakšno življenje je tu, se bo tudi v času strajka ognil Karlovcu, če more, da ga zadenejo vse posledice strajkberherstva. Mi hočemo delati, a tudi pošteno živeti. Ne zavedne pa treba počiti o tem. — Živel delavski praznik 1. maj! Delu čast in oblast! — Kozar.

France Kozar:

V SPOMIN ČRNIH DOB.

Naša pot, vi vsi tepani in tlačeni ljudje, je dolga, težka in naporna... Gremo in že hodimo stoletja to težko pot skozi borbe, ječe in preko Golgot in nismo še zapuili srce Svobodi naš! Ni še misel uporna nas zajela in nam zapela svoj silni pozitiv: »V Svobodo strit al' živ!«

Pogtejte skozi vse te marce viharjev rdečih, skozi vsa razdobja dejanj plamečih, ni še nas Matinska Svoboda vase strnila, ni še nas v Špartake strumne vse vzgojila, nam vlja žive vere v bitev veliko, bitev posledajo, odrešilo. Zakaj vi, ki ste željni in hrepeneči svobodi, verujte, vsi krvavi marci, moji puntarski, vsa ta dolga in križevih postaj polna pot, vse to je nas množice molitev, molitev, visoko povzdigovanje Dela — Boja, molitev, k Svobodi vsesilnega Svobode — Soja.

Verujte, vsi ti temni kljci in ožgani krki iz nižin, — da, ko nekoč bo naša poslednja brega dokončana, ko Svoboda nam več ne bo lata mogena, takrat mi pojedmo pojoči do purpurnih višin in svetu oznanimo majsko delujo: Naš dan je tu, naš boj povsod je zmagal in dobil, mi smo vzdignili zaklad, dokončali smo naš križev pot. Ti brati iz množice boji pil Svobodi in mi, kanali, ponižana svojat, sproščeni vstanemo v jutro novih zor. Ko človeka pomiznega bo to upor!

(Nasprotnik obstane; kratek molk.)

Druga delavka: In tudi v čelo ne bomo merili.

Delavec: Ne bomo te pribili ob plot in ne merili — čeprav si bil med njimi — sedaj so druge skrbi in kar je bilo je bilo, Tu počakaj!

Delavec: ... kaj je rekel, preden ste mu razbili čelo in se je zleknil ob plotu...

Vse, kar smo tukaj ponatinsili, je policija prepovedala pri uprizaritvi. Knjiga je izšla lani v Mariboru in jo priporočamo sodrugom v nakup (15 Din). Delavski odbor je pri generalni dal prepovedan VI. prizor, 3. slike, fotografirati. Naroča se pri centrali »Svobode« skupno s celo serijo, kakor poročamo na drugem mestu.

Socialdemokracijam delavcem v razmišljenje.

BERNOT — FALZIFICIRA!

»Napre« št. 13 v članku »Zakon narave«: »Nihče naj ne ostrmi in se ne naj ne čudi, če najde v tako zvanem delavskem listu sledeče stavke: »Delavstvo nima kapitala in ga ne bo imelo, združništvo je pravo kristanovstvo! Kristan se je s kapitalom začel boriti proti kapitalu. No, pri njem je ta borba mogoča, ker on ima kapital.«

To citira Bernot v »Napreju« svojim čitateljem, češ, da je tako pisala »Enotnost«.

Kaj pa je pisala »Enotnost« (št. 15): »Kristan se je s kapitalom začel »boriti« (!) proti kapitalu. No, pri njem je ta »borba« (!!) mogoča, ker on ima kapital. Delavstvo pa kapitala nima in ga ne bo imelo, ono ima moč in garancijo za uspeh le v svoji solidarnosti in združenosti za cilj, da osvoji vso kapitalistično produkcijo in jo socializira.«

BERNOT JE POTVORIL, FALZIFICIRAL CITAT IZ »ENOTNOSTI«, BERNOT JE NALAGAL »NAPREJEVE« ČITATELJE GLEDE PISAVE »ENOTNOSTI«!

Socialdemokracijam delavci! Slehernim očem mora biti jasno, da je to grdo falzificiranje, da je to nepoštenost. Če tega ne obsodite, če se od tega ne omejite, sodrugi, če dopuščate, da se »Napreje« napreje tako nepošteno piše, ovirate zblizanje in sodelovanje z dekalisti, pomagate Bernotu onemogočiti odkrito in pošteno diskusijo!

Vi morate vedeti, da se s takim nečudnim falzificiranjem, zavijanjem in lažanjem ubijamo diskusija, zastrupljamo in zavira konsolidacija delavskega gibanja. Na vas pade skrivdca, če temu ne napravite konca!

SODRUG ŠTRUCU, NAČELNIKU II. SKUPINE.

Napisal si v »Napreju« »Pojasnilo vsem rudarjem« kot odgovor »Enotnosti« in Velenjčanu.

V prvem delu izražajo usmiljenje z brezposelnimi rudarji. Lepo je to in gotovo se nam vsem zaposlenim delavcem brezposelnim milo. Tega pojasnjevanji ni treba in